
DOKUMENTUM

HÉTFEJŰ SÁRKÁNY

Regényrészlet

MAJTÉNYI MIHÁLY

A pápa felemelte fejét. Szent György-kép volt a szoba főhelyén, a vendég feje felett. Azt nézte mereven.

— Nagyon megtisztelő szerény házamra a látogatásod. A kérés is, amit előadtál. Megtisztelő, meg kell mondanom!

Most alakoskodik — gondolta a lány. De fog ez másként is zörögni mindjárt! A magára kényszerített álarc az apáé, de megszólal benne a pap is azonnal. Ha egyhitű lenne Ivo, igazhitű, ahogy náluk mondják, már nevetve ölelgetné. Mindjárt feltámad az évszázados örök ellentét. Csodálatos, hogy türtőztette magát eddig is. Ómiatta?

— Talán én most kimennék — ajánlkozott, és úgy érezte, hogy sirás fojtogatja. A két ember nem marasztalta egyetlen szóval sem. A fiatalbiknak mintha lenne mozdulata feléje, de azt is elfojtotta, benneveszett.

Nem nyúlhat senki az operálókés után, hogy visszarántsa, ha ki akarják vágni a sebet. Azt ki kell vágni, ha szeretjük, akiért történik.

A szentképet nézte még mindig makacsul a pápa. Mikor egyedül maradtak, pár perc után kérdezte csak:

— Te milyen hitű vagy, fiam?

— Keresztény, persze — kitért a válasz elől. Aztán lehajtotta fejét.

— Pravoszláv nem vagyok, úgyis tudod.

Ő támadt hirtelen, szenvedélyesen.

— Mondd, miért vagytok ilyenek mind, miért vagytok ilyen kemények?! Hazamentem, és elátkoztak. Becsületes voltam, odaálltam apám elé: nősülök. „Odaátról?” — csak ennyit kérdezett. Más hitűt? Aztán csapkodni kezdett. Két perc múlva te csapkodod az asztalt. Miért vagytok ilyen hajthatatlanok, mondđ?!

— Megállj, gyerek, megállj, még mielőtt tovább mennél! Lehet, hogy apád — minden tiszteletem az ismeretlené — vérmesebb ember, hevesebb nálam. Lehet. Én nem csapkodok. Láthatod, pedig jól tudtam, hogy állnak a dolgok. Én csak szomorú vagyok egész a lelkem mélyéig. Vendégségbe jöttél először, hívtalak, már akkor belém döbbsent: Ūristen, ha ezek ketten véletlenül... A pálinkát emeled szádhoz. Ūristen, mondtam, ha ez a horvát meg a lányom... Talán elkívántam tőled az italt, azért köhögtél az első kortyra. Imádkoztam, jaj, csak mutassák egymást olyan szőben, hogy hét mérföld ne lehessen elég távolság köztük! Gyűlöljék egymást, nevéssék egymást: világcsűfja, ez nem kell nekem!

Lihegett a pap, zihált hevesen. Homlokát törölgette.

— Lenyelted a pálinkát. Megnyugodtam. Bolond vagy te, Jevrem, mért kell ezeknek egymásba szeretni, csak azért, mert találkoztak egyszer? Véletlenül egyszer? Annyi ezer fiatal van szerte a világban...

Lehajtotta a fejét, úgy mondta tovább, mintha győnna:

— Megvert az isten, mert vétkeztem gondolatban, mert felidéztem a bajt. Nem tudom, hol találkoztatok, nem is kérdezem. Csak azt tudom, hogy mint papi ember soha, érted, soha nem gyugodhatok bele ebbe a házasságba.

Kiáltva mondta az utolsó szőkat. Ijedten hallgatózott a lány odakint: most kezdődik.

— Beszéljelek rá most, gyere a híveim közé? Ezt kellene tennem, mint papnak. Nem teszem. Ūgysem jőnnél. Az ember maradjon annak, aminek született. Elférünk a világban így is. Elég nagy a világ. Csak ide a hegytetőre nem kellett volna feljőnnöd...

— De, szentatyám, nézd, értsűk meg egymást...!

Semmi. A kezével legyintett a pap. Semmi.

— Azt a képet ott, a fejed felett pűspök szentelte. Éppen amikor a lányom született. „Isten adja, hogy bűsűges, termékeny asszony váljon belőle hitűnk dicsűségűre” — ezt mondta a bűlcsű fűlűtt. Fűlemben csengek most is a szavak. Hát lehet az másként is isten segűtségűvel? — az villant fel bennem akkor, eskűszűm. — Most itt űlűk a kép alatt — tompán hangzottak a szavak, rekedten —, a kép ugyanaz, a hegycsűcs, az egész világ — miert éppen ez a jűslat nem fogott rajta? Miert kellett találkoznottok? És ha igen, miert szerettetek egymásba?

Ez más, mint az apámmal, ez más — gondolta a férfi. — Ez megdűbbsentű. Ez fáj. Itt nincs ellenkezűs. Papi talár van, és két lélek birkűzik. Az apa és a lelkűs. Hívei pásztora.

Csak tompán hallotta késűbb:

— Az én vendűgem nem lehetsz tűbbű. A ház vendűge vagy. Ha itt vagy, én nem lehetek jelen.

Kalapja után nyűlt:

— Most elmegeyek. Lehet, hogy puskával a hegyek közé... Nem, ne

érts félre, lehet, hogy a tem^lomba megyek. A templom kövein vigasztalást keresni. Mindegy, nekem most már mindegy...

A beszéd, a szóval való birkózás férfiak dolga odabent. Valahol a harmadik szobában rátalált öreganyjára a lány. Maga készítette emelvényfélén ült, hogy elérje a magas ablakot, hogy kilásson rajta apró termete ellenére. Az utcát nézte.

— Most mi lesz? — szólt sápadtan. — Mi lesz velem, nagyanyó?

A matróna szeme felcsillant: Hát rámtaláltál, megtaláltál mégis? Itt ülök hosszú évek óta, kislány korod óta, mióta elmentél. Tudtam, hogy jönni fogsz majd — ez volt a tekintetében.

Kíségett életében úgy élt a szeretetnek ez a várása, mint a kiszikkadt sziklában a szomjúság a harmat után. Bolondság az, ami körül a férfiak odabent birkóznak! Fontos, hogy rátalált az unokája.

Esetlen mozdulatot tett feléje:

— Nézd, gyermekem — mondta, vértelen száján halkan bugyogott a szó —, van egy kis földem, akármi lesz, az melletted áll. Nagy hatalom, ne nevesd ki, pénz! Jobban a nagyanyád, mint én a saját testemmel.

Még mindig szomorú a lány? Majdnem vidáman folytatta:

— Apád majd kitagad. Ne vedd a szívedre! Kitagad — szó az csak, szóvirág. Papi ember, mit tehet más? Képzeld magad az ő helyébe. Sose bántson!

Mint a vallomást, úgy folytatta halkán:

— Ebben a házban nekünk asszonyoknak mindig volt erőnk, különös erőnk, talán ez a föld éppen. Most a tiéd! Férjednek, ha tud is róla, oda ne add! Kuporgass belőle, őrizd. Az évek elsuhannak, és a nóta, látom már, örökké ugyanaz! Neked is lesz lányod talán, unokád, ki tudja, jöhet még idő, közbe kell lépned, mint nekem mostan. Legyen erő a kezdedben! Ne búsulj! Megígéred?

Megcsókolták egymást. Akkor csapódott be dörrenve a kapu.

— Most elment, elrohant — szólt szárazon az öregasszony.

— Ivo, jaj, istenem!

— Nem, ne félj, az a másik. Apád. Ismerem. Vágtat valamerre kucsmával a fején. Ismerem. Ősz van, ilyenkor már vastag az avar. A zizegő lombok majd észhez térítik. Eredj most be ahhoz, ne várjon. Csak eredj, hagyd most az apádat. Most a másikkal kell törődnöd. A kiégett fa majd megbékül, megbújik valahol, ne félj.

Az öregasszony egyedül maradt. Mosolygott. Két emberöltő, három mélységből mosolygott vissza. A törvényeket az okos férfiak szabják, náluk az erő. Áthághatatlan sziklákat görgetnek fel a hegycúcsra — az utat a sziklák között nekünk, asszonyoknak kell megtalálnunk. Ez volt a mosolyában.

Sok évtized óta most volt talán először boldog, maradéktalanul.

Csodálatos, hogy éppen a nagy vihar tisztítja meg a lelket. Még dörögött és villámlott körülöttük, mégis boldogok tudtak lenni a vihar központjában. A járható utat kereste tekintetük.

Már esteledett, lámpát gyújtottak. A bérautós bekopogott:

— Várjak még, főbíró?

— Várjál bizony. Pohár bort is kapsz mindjárt. Csak fel ne fordíts aztán az úton.

Ezen is nevettek, felszabadultan.

— Negyven dulum föld... — mit gondolsz. — Cinkosan nézett rá a lány. Nem áll ő egyedül a világban!

Puha kalácsot hozott: — Ezt neked sütöttem — kínálta. Erős önzés feszült közékük. Az avarban bolygó emberre már nem is gondoltak.

— Öreganyám, vagy hogy is szólítsam? — a másik szoba felé tréfálkozott az újsütetű vőlegény. Annak tekintette magát.

Az öregasszony ott tipegett, ott rendezgetett izgatottan.

— Nagy kópé vagy te, hallod — szólt ki onnan. — Láttam én mindjárt a szemedet. Kék kabát, arany vállrojt, hatalom! Leánybolondító, te...

Még a búcsúzásnál is ezt hajtogatta. A vőlegény nem állhatta meg megkérdezni:

— Azt mondja meg, öreganyám, ki volt az a Boško, akit először emlegetett? Az elődöm? Milyen ember volt az?

— Hallod, én már nem emlékszem! Elegem van belőletek, férfiakból, elég bajt csináltok mindig!

Nem fogom megtudni soha — ingatta fejét a vőlegény. A lány is kuncogott vele: Hogy ez mit akar örökké azzal a Boškóval?

A kanyargó gépkocsit követte sokáig két szempár. Még a völgy felé az úton is ott láthatták a fénycsóvánál.

Kemény tábori ágyán sokáig hánykolódott ezen az éjszakán a férfi.

Vőlegény, alighanem. Kétoldalt átokkal, egy balról, egy jobbról. A nagy szerelemben el is felejtette a harmadikat, a minisztert. Az is hátra van még a lángpallossal!

A nyitott ablakból hallotta, hogy sikong a fúró és sír a fűrész az erdőben a bányatelepen. Kalapácsoltak is hozzá vadul. S még azt mondták neki, megeszi majd a csönd és az unalom itt a hegyek között. Amióta megszületett, nem volt ennyi zaj körülötte és ennyi izgalom.

A fogdában, a főbírói lak egyik épületében egy befogott csavargó átkozódott. Alkudozott az őrt álló csendőrrrel, rimázkodott neki, kerítsen pipát vagy dohányt, mert megbolondul.

— Csönd! — ordította ki az ablakon a főbíró. — Csönd legyen!

Akkor odahúzta az ágyat a keleti ablakhoz. Vaksötét éjszakát látott csak, de arra van az a hegycsúcs valahol.

Így aludt el megbékülve.

A pergő, tovasiető hetekben ki tudja ugyan követni annyi sok levél útját, amennyi elindult Riljéből meg a járási székhelyről, meg az egész nyugati völgyből azzal a hírrel, hogy két ember egymásra talált.

Leglelkesebben a kis tanítónő ontotta ezeket a híradásokat. De voltak egészen obskúrus híradások is. A nagy bajszú járásbíró például ilyeneket írt valakinek: A kerület, az biztos a számomra. Zsebemben a főbíró, a belügyminiszter sógora.

Ellenkező irányba is vitte a híreket a gyors lábú Hermész, a szárnyakon talpaló postás.

„Zora, hát igaz? Igaz ez? Jaj, az egész egyetem oda van” — így szólt a levél nem kis túlzással. Aztán a tördőfés: „A fiú most nagyon szomorú, iszik. Minden este velünk iszik bánatában.”

Ki volt ez? A sodródó lányok közül egy.

Ott lapulnak a levelek a kis postaasztalon, az altiszt érzéketlenül ütögeti rájuk a pecsétet. Az induló és megérkezett levelekre. Aztán kioltja a petróleumlámpát: mára elég volt, gyerünk aludni.

Reggel szétválnak a levelek. Az indulók a postaszákba kerülnek, a többieket küldönc viszi. Egész éjszakát töltöttek együtt, egymás közelében, hogy szétmenjenek és ne találkozzanak soha többé. Ha átsúgnák tartalmukat egymás felé ezen az éjszakán, de sok zavar és bosszúság születne.

Születik zavar és bosszúság így is. Elég gorombák azok a levelek a károlyvárosi bélyegzővel. „Hát ha úgy gondolod, legyen úgy. Csak vigyázz, más fajták azok mégis.” Ezt az apja írta, Ivo apja.

Szarkaláb betűkkel, izgalomtól fűtve, a lány is megírta két bátyjának az újságot. S hogy teljes legyen a családi kör, mindkét nagybátyjának is. Csodálkozó, tétova sorok érkeztek válaszul: Nézd csak, a kislány! A kis béka. Hát sok szerencsét!

A miniszter levelét a titkár bontotta fel. Ezer másik levél között hanyódott. Átesett már két rostán. „Családi ügy” — írta rá piros ceruzával a jól vasalt fiatalember. Kicsit beleolvasott, elmerengett, mert jó szagú volt a levél, friss. A miniszter úr családja! Patriarkális íz csengett ki a szavakból.

— No csak gyerünk!

Gyorsan hajtogatta az írásokat, az ország dolgai között a hatalmas úr. Újabb leveleket terített eléje a titkár.

— Ez mi?

— Eljegyzés.

— Eljegyzés?

— A családban, igen.

Nézte a jegyzetet, a piros ceruzás széljegyzetet.

— Ezt haza a feleségemnek — rendelkezett.

Ott feküdt a levél a kis asztalon, árván. Később unottan felvette a miniszter. Pár percet késett a referens, ezalatt olvasgatta.

— Nézd csak, a riljeiek. A pópa lánya.

Főbíró? Na! Emlékezetében végigfutott sok arc — nem, egyik sem. Fiatalember lehet. Bekérette személyi lapját.

— Lássuk csak!

Fejcsóválva olvasta a feljegyzéseket. Hümmögött. — Ez itt marad — szólt a titkárnak.

Áthelyezés készül. De nem. Levelet diktál személyesen. Mindennapi ügy.

— Írja: Jelentkezzen haladéktalanul a titkáromnál. Udvariasan írja. Nem, az osztályfőnöknek ehhez semmi köze. Majd aláírom magam.

Kész volt a levél, tíz perc múlva. Most borítékot.

Aztán kivette, átolvasta megint. És ráírta saját kezűleg: „Gyere, beszélni szeretnék Veled!”

Így. Így jó ez. Jámbor léleknek élmény egy életre. A miniszter levele.

A postás erre is érzéketlenül verte rá a pecsétet. Csak amikor megforgatta, akkor született önkéntelen tisztelet benne. Nem dobta a csomagba a többi közé. Ejtette. Angyalszárnyon.

Hétkor indul a vonat reggel a nyugati völgyből. A gyors.

Zorának már csak üzeni tudott. Az egyik pandúr vitte a hírt a hegytetőre.

— Elutaztam, csak ennyit mondjál. Fontos ügyben.

Nézte a tovatűnő küldöncöt. Csak el ne felejtse, amit mondott!

Már jött is a vonat. Hely, persze, alig volt rajta. A folyosóról nézte a suhanó tájat. Mögéje esett a bánat kerítésnek, a kohók izzó fénye megvilágította a hajnali szürkületet. Már nyüzsgöttek mindenfelé a munkások. Percekig tartott a vágatás a telep mellett. Hogy nyújtja szét csápjait az üzem. Nemsokára elnyeli a falut is! Csak amikor helyet kapott végre, akkor gondolt a maga dolgára.

Pár száz főbíró nyújtózkodik most kényelmesen ágyában szerte az országban mindenfelé. Még a korán kelő is legfeljebb most készülődik. Egyik sem siet a legfőbb hatalom, a miniszter elé. Furcsa rokon látogatóba, idézéssel. Vagy hogy lehordják, azért. Ezek biztosan összetartanak. A pópa meg az öccse — talán az lesz a család tolmácsa, a hatalmasabbik. Nyomósabb érvekkel. Talán már integet feléje a búcsú az állami szolgálatból. Akkor lehet írni valahol, ügyvédjelölt legfeljebb. Vagy odaülhet az apja mellé Károlyvárosba, összeszorított szájjal gyűlölni a vlahokat. Ahogy feléjük a szerviánusokat mondják. Ebbe a felemás életbe vigyen asszonyt odaátról?

Elővette a levelet, elolvasta megint, morzsolgatta. Az eleje hivatalos, rideg, de ott a családi toldalék. Sokat abból sem olvasott ki, legfeljebb azt, hogy aki írta, szereti megnyomni a tollat a merített finom papíron. Vékony, vastag, aztán megint vékony, vastag.

A riljei jegyző jutott eszébe. „Szép kézírásod van.” Ennek is azt kel-

lene mondani, ha sértegeti: Szép a kézírása, miniszter úr! Hogyan fogadná ugyan a váratlan bejelentést? Talán iskoláskora óta nem közölte vele ezt senki.

Jó szagú, csinos nő ült vele szemben éppen az ablaknál. Tolakodó, erős parfümillat hatotta át a fülkét. A férfi lehunyta szemét egy percre: Nem vagy érdekes — gondolta. Gondba borult vőlegény számára nem lehetsz érdekes.

Ez olyan, mint amikor a kigyógyított alkoholista először találkozik a kísértéssel, az itallal.

A vőlegénységről jutott eszébe: a gyűrűket is meg kell venni még, azt rábízták.

Fél óra múlva megéhezett. Reggelizni ment az étkezőkocsiba. Hosszasan vándorolt imbolygó, zsúfolt kocsikon át, amíg végre kiköthetett.

A csillogó ezüst és a hófehér teríték mellől a sziklás tájat nézte. Kecskék, kondák, szegényes állomások. Mit érezhet itt a világjáró utas, ha átsuhan a tájon? Mit érezhet itt az erős és jó szagú kávé, friss vaj és ropogós sütemény mellől? A kisasztalkán dzsem, üvegen ásványvíz, virágok. Neki is ritkán volt része benne, ritkán kapott ízelítőt abból a világból, de ismerte legalább, tudott róla, vágyódhatott utána. Reménye volt, hogy eléri. Utoléri. De ezek itt kétoldalt a sínek mentén, akiknek csak elsuhanó ördögi kattogás az egész, ezek hogy nézik a vonatot?

Megint megrohanta a nő átható parfümje. Orrával érzékelte, hogy az is itt ül valahol a közelben. Idegen nyelven hajbókoló pincérek, mintha ki is néznék csöndben a belföldi utast. „Hogy fogod azt a kést, te szerencsétlen?” — mintha ez lenne a tekintetében.

Vágtat a vonat. Gyöngyöző, friss ásványvíz mellett ült, a hegyeket kémlelte, mély völgyek nyugtalanították. Kísért már egyszer udvari vonatot is, szalonkocsit — idegen világ volt mégis számára idebent. A sín-pár századokat hidal át. Vagy ez így van mindenütt, szerte a világban?

Elmosolyodott. „Zorával egyszer megpróbáljuk majd, együtt jövünk, mint az a pár ott.” Odaképzelte a lány finom szőkeségét, arcát, alakját a szemközti ülésre. Biztosan gúnyolódik majd itt is: ó, a kultúrember, a nyugati ember íme, méltó környezetben!

A felső ablakot visszacsapta valaki. A füstöt ritkítaná vele, a dohány-füstöt. Lassított a vonat és megállt a nyílt pályán. Most tisztán hallotta a reggeli harangszót valamelyik völgyből. Betört ide is illetéktelenül és hangosan összekeveredve a mozdony dohogásával, szuszogásával.

— Harangzó — mondta valaki. Talán ő értette csak a kocsiban. A többi táplálkozott, evőeszközöket csörgetett, és beszélt — folyt a szó szüntelenül keveredve, sokféle nyelven. „Harangzó.”

A számlát kérte.

Ott volt a fájós lábú altiszt, félparaszti bizalmasságával. Az öblös székek. Minden úgy volt, ahogy már látta egyszer a nagy csarnokot a minisztériumban. Akkor kérni jött, instanciázni. Most hívták.

A titkárhoz könnyű volt bejutni a bűvös levéllel.

— Ó, tisztelem, kollégám! Tisztelem. Nagyon örülök. Bátor voltam felhívni a miniszter úr figyelmét mai látogatására. Már elő is jegeztük!

Az új generáció — gondolta.

Arany karóra csillogott a titkár kezén. Franciául idézett hibátlanul egy mondatot. Félig lehunyta szemét, amíg beszélt. Mögötte az altiszt hűségesen. Mintha vágott volna tekintete: Hallod-e, te vidéki. Ezt is tudjuk.

A süppedő szőnyegen hangtalanul jött-ment a szolgál. Ruhája aznapi vasalású. Csak a feketét kínálta súgva, változatlan modorban. Adjuk meg a gyomornak, ami az övé és a szolgának, ami neki jár.

Megváratták így is egy jó órát. Ki tudja, mi történik most odabent, a párnás ajtó mögött?

Nem is az az ajtó volt! Egy másik bejárathoz vezették. Valaki eléje jött, rosszul szabott kabátban, öreges keménygallérral — kövér ember, hanyagul öltözött. A jól ismert kép. Újságokban láthatta sűrűn. A vaskeű miniszter.

— Te vagy az? Csak gyere beljebb!

Később odabent folytatta a monológot.

— Nem ismertelek még. Tudtam, hogy nem ismerlek, de kíváncsi voltam mégis emlékezőtehetségemre. A legtöbb főbíró arca előttem van. Különösen ezek itt közel hozzám.

A vendég nem tudott válaszolni erre a szóáradatra. Most a főnök beszél, vagy a rokon? Nincs határvonal, elmosódik.

— Csak ülj le, na, vedd úgy, mintha otthonomban fogadnálak. Tudom, hogy ez illetet volna — elmosolyodott —, ti ezt jól tudjátok odaát, és sokat is adtok rá. De hát van nekem magánéletem, ráérek én?

Sajnálni kellett a miniszter urat, a hajszolt embert, sajnálni kellett feltétlenül. Örökké siet, egy perc, két perc, öt perc legfeljebb.

Családi ügyben? Tíz perc, legfeljebb. Ha neki is szívéen fekszik a dolog. Elhadarta, nagyon örül.

— Hogyan ismerkedtetek meg? Hivatalos úton, persze? Ott fent a hegytetőn, mi? Hogyan jutottál fel? Őszvérhátan — jaj, ez nagyon jó, ne haragudj, most nevetek veled, ez nagyon jó. Látod, ezt szeretem. Nem riadsz vissza semmitől. Ez jó csemege lesz a minisztertanácson. Nevek nélkül, persze, szigorúan diszkrécióval. Na hallod! Az ismeretlen főbíró kálváriája. Közigazgatás nálunk. A nemzeti hős még táltoson járt, utóda, a főbíró, már csak őszvérhátan.

Ez nevet rajtam — gondolta. Nem baj, így kedélyesebb.

Arról szárnyalt most a hatalmas úr, hogy szeretne ő is a hegyek egy-

szerűségében élni a nép között. Odafent egy hegytetőn valahol. Micsoda élet...

— Persze, most sokat jársz föl oda, mi? — kedélyesen hátba ütögette.

Ellenkezőleg, mióta vőlegény vagyok, nem voltam náluk.

— Na?! A hivatal talán? Ugyan eredj, előttem nem kell szépíteni a dolgot. Rokon vagyok most, nem miniszter.

— Nem azért. Az öreg kitiltott.

— Hogyhogy? Hát nincs még rendben a dolog? A húgom pedig azt írta...

Furcsa csodálkozás ült a kövér ember arcára. Ejnye, mit bizalmaskodik itt ezzel az idegennel?

— Nem, a dolog rendben van, a lány miatt, csakhogy — római hitű vagyok!

Megenyhült az arca.

— Így már értem. Persze, hiszen te horvát vagy! És az öreg Jevrem, persze! Látod, erre nem is gondoltam. De félre az előítéletekkel! Csak nem gondolod, hogy ez nálam számít? Sőt! S az öregasszony is, persze, az is ellened van, mi?

— Nem, miniszter úr, az mellénk állt.

— Hú, akkor te nagy ember vagy, fiam! Talán a földjét is odaadja?

Bólintania kellett: menyasszonyomnak igen!

— Le a kalappal, főbíró úr! Tudod — folytatta bizalmasan —, mesélnék neked sokat a családi dolgainkról, felnyitnám a szemedet, de hát ráérek én, mondd, ráérek?

A föld jár ennek is a fejében, azt látta a főbíró. Csodálatosak az emberek. Ilyen magas polcon is mintha irigyelné.

— Hiszen akkor nincs baj veletek, örömmel hallok. Én, persze, igyekezni fogok... Kell egy mutatós koma? Miniszter? Na, majd megoldjuk ezt a dolgot. Fényképed nincs a menyasszonyodról, mutasd! Elég régen láttam.

Vállát veregette: — Szerencsés fickó vagy egyszóval. Majd vigyázzok rád. Tu-u-dom, tu-u-u-dom, az apa szemével, úgy értettem, hisz kitagadtak!

Aztán búcsúzott. Letelt a tíz perc.

Ezért jöttem?! — gondolta Ivo. Szíves volt, igaz, de: ezért jöttem?

Nem ezért. Az ajtóban derült ki. Visszahívta.

— Gyere csak, várjál! Mondd, ott van az a bánya nálatok a völgyben. Közel van?

— Nemsokára elnyeli a falut! Éppen reggel néztem a vonatból.

Hát szóval terjeszkedik. Hm-hmm.

Betette az ajtót megint. Fel-alá járt a szobában.

— Eszembe jutott valami. Én benne vagyok, tudod, az igazgatóságban, abban a bányában. Hivatalból, persze. Nekem tetszik az egész dolog. Az ország érdekében, ne érts félre. Az egész völgynek nagy jövője van.

Oda kellene valaki most, fél-állami megbízatással. Volna itt ember, per sze, de úgy gondoltam, a család mégis... hiszen értesz!

— De a szolgálat — miniszter úr?

— Mi az az öt év? Ugyan menj! Néztem a személyi lapodat. A poli tikusok is kikezdték, fel van oda írva minden. Ne félj, amíg én ülök itt. Le is törölhetem — de odaát is vezetnek egyet, az állatvédelminél. Oda pedig nem ér el az én kezem sem. Szóval: vágd oda! Tudod, hogy mit jelent, amit most ígérek? Úr leszel! Ha én oda behelyezlek, nem távolít hat el senki.

Bizalmasabb lett. Lehalkította hangját.

— Terveim vannak! Ott leszek, ne félj, akkor is, ha elszáll a mi niszterség.

Széles mozdulattal mondta aztán, pátozzal:

— Ez legyen a nászajándékom! A földdel, tudod, ami a tiétek, nem vagytok szegények, az is latba esik ám! Bár minden tisztviselőmnek len ne annyi. A hivatal legyen kicsit nobile officium. Látod, ez a baj. Ezt nem értik a miéink! Ezért olyan éhesek.

Kis szünet után folytatta:

— Nem kell mindjárt válaszolnod, aludj rá egyet. Gondolkozz. Esküvő után ráérsz.

— De hiszen... a legnagyobb akadály itt... hogy nem vagyok szak ember — dadogta.

— Hát aztán? Eszed, az van, látom. Aki ilyen feleséget választ! Ki tartó is vagy, felülsz az öszvérre. Elveid is vannak. Látom a személyi lapodról, és ez becsület dolga nálam. Nem is lármáznak a miéink, prékói vagy. Egymást marják, egymást eszik, és ha valaki odaáról jön, azt még inkább eltűrik. Csak ne legyen közülük való. Érted ezt? Neked csak figyelni kell az ország érdekeit. S a mi érdekeinket is... A családét, egy kicsit.

Nem mondta ki, de benne volt a tekintetében: dinasztia alapítására készülök, elég volt a szegénységből! Jöjjön már az a vagyon! Tartsunk össze: mi Aksentijevicek. Te ugyan nem vagy az, nem baj, legalább véd az idegen név. Nem tudja azt senki, a rokonságot. Legfeljebb sutto gják.

Már letelt a tíz perc háromszor is. A titkár az óráját nézte: lehetséges ez? És mélyen meghajolt a kilépő ember előtt.

Még családtagnak is csak ritkán jár ki háromszor tíz perc a vaskezü miniszternél.